

Praksisfaglighed i skolen

Praksisfaglighed i dansk - en fagcase

Praksisfaglighed og praksisnær undervisning

Praksisfaglighed og praksisnær undervisning er begreber, der i stigende grad påvirker dagsordenen for grundskolerne i Danmark. Det drejer sig om praksisfaglighed og praksisnær undervisning i alle fag og for alle årgange. Målet er, at elever i grundskolen skal blive så dygtige, som de kan.

Konkret bygges der videre på tiltag i folkeskolereformen med varierede og differentierede læringsformer samt praktiske og anvendelsesorienterede undervisningsformer, som udfordrer alle elever. Styrket fokus på praksisfaglighed i skolen generelt - og specifikt i fagene - indgår altså med fornyet kraft i den brede dannelsesopgave, som grundskolen har. Det gælder også, når grundskolen skal ruste eleverne til at træffe deres rigtige valg af ungdomsuddannelse. Det er der flere indsatser, som har stillet skarpt på.

Udviklingsprojektet "Praksisfaglighed i skolen"

"Praksisfaglighed i skolen" er et projekt, som blev gennemført i 2019 med forankring i Styrelsen for Undervisning og Kvalitet (STUK). I projektet samarbejdede 50 grund- og erhvervsskoler om at udvikle og afprøve måder at arbejde i grundskolens udskoling med praksisfaglighed i fagene og tværfagligt.

Udviklingsprojektet er en del af en politisk aftale fra 2018 om styrket praksisfaglighed i grundskolen. Aftalen bygger også på politisk enighed om, at styrkelse af praksisfagligheden i grundskolen kan føre til øget søgning til erhvervsuddannelserne. Ved at lade det praksisfaglige fylde mere i grundskolen vil det gøre flere elever bevidste om, at erhvervsuddannelse er en mulighed for alle.

Fra skoleerfaringer til ny inspiration og værktøjer

Denne fagcase er en del af et samlet inspirationsmateriale, der er udviklet på baggrund af grund- og erhvervsskolernes samarbejde i "Praksisfaglighed i skolen". Omdrejningspunktet i projektet har været at bringe forskningsbaseret viden i spil i skolernes praksis og på den baggrund udarbejde inspirationsmateriale til alle skoler, der arbejder med praksisfaglighed i fagene og praksisnær undervisning. På den måde har forskningsbaseret viden og praksiserfaringer givet en dybere forståelse af begrebet praksisfaglighed. Samtidig er der udviklet konkrete værktøjer på baggrund af processen. Fx en "praksisfaglig refleksionsmodel" og en eksemplarisk "fremgangsmåde".

Praksisfaglighed i dansk

Praksisfaglighed i og på tværs af fagene er elevernes kompetence til at koble "Teori og fag" med "Krop og erfaring" i udførelsen af "Handlinger og produkter" så tæt på en praksis som muligt. Praksisfaglig undervisning indøver elevernes koblingskompetence og kan med fordel ske i samarbejde mellem grundskoler og erhvervsskoler.

I denne fagcase får du inspiration til at arbejde med elevernes "Praksisfaglighed i dansk". Først bliver du introduceret til en **overordnet fremgangsmåde**, som er udledt af samarbejds erfaringer mellem grundskoler og erhvervsskoler om praksisfaglighed i fagene. Efterfølgende kobles fremgangsmåden til **erfaringer fra gennemførelsen af et undervisningsforløb i et samarbejde mellem Risingskolen, Agedrup Skole, Ejerslykkeskolen og Syddansk Erhvervsskole**, der har været en del af udviklingsprojektet "Praksisfaglighed i skolen".

Du finder også en **praksisfaglig refleksionsmodel**, som er udledt af samarbejds erfaringer mellem alle grundskolerne og erhvervsskolerne i "Praksisfaglighed i skolen" samt en litteraturkortlægning.

Modellen kan du anvende, når du skal arbejde med praksisfaglighed i fagene og tværfagligt. Til sidst introduceres du til **det samlede inspirationsmateriale**.

Overordnet fremgangsmåde

Når du skal arbejde med praksisfaglighed i fagene i et samarbejde mellem en grundskole og en erhvervsskole, er der i "Praksisfaglighed i skolen" udledt en overordnet fremgangsmåde, du kan anvende:

Udvælg og inddrag relevante lærere og medarbejdere fra erhvervsskolen og grundskolen tidligt i forløbet.

Bliv enige om forløbets **formål** – hvad skal grundskoleeleverne have ud af undervisningen?

Formulér de **faglige mål** og afklar, hvilke **tegn på praksisfaglighed** I gerne vil opnå. Beslut hvordan I vil følge op.

Kort om fagcasen

Ledere og lærere fra tre grundskoler og Syddansk Erhvervsskole har samarbejdet om praksisfaglighed i dansk og andre grundfag. Eleverne har arbejdet med salg af en familiebolig, som de selv havde designet og udviklet en 1:100 model af med afsæt i konkrete cases. Der har i projektet været særligt fokus på elevfremlæggelse af projekter.

Udvikling og afprøvning i samarbejde mellem 50 grund- og erhvervsskoler

I "Praksisfaglighed i skolen" samarbejdede 50 grund- og erhvervsskoler om at udvikle og afprøve måder at arbejde med praksisfaglighed i fagene og tværfagligt. Konsulentvirksomheden Pluss og Aalborg Universitet har sammen med STUK's læringskonsulenter på grundskoleområdet og erhvervsskoleområdet faciliteret skolernes udvikling og afprøvning. På den baggrund er der udviklet et samlet inspirationsmateriale, som denne fagcase er en del af. Det samlede inspirationsmateriale findes på Danmarks Læringsportal EMU.dk. Du finder en introduktion til inspirationsmaterialet i slutningen af denne fagcase.

Udvælg **aktiviteter**, der kan understøtte de faglige mål og ønskede tegn på praksisfaglighed.

Planlæg aktiviteter og sørg for tydelig **rollefordeling** mellem grundskole- og erhvervsskolelærere.

Gennemfør aktiviteterne med eleverne på grundskolen og erhvervsskolen.

Evaluer elevernes praksisfaglige udbytte af aktiviteterne.

Herunder kobles de forskellige trin i den overordnede fremgangsmåde med konkrete erfaringer fra samarbejdet mellem Risingskolen, Ejerslykkeskolen, Agedrup Skole og Syddansk Erhvervsskole om praksisfaglighed i dansk.

Erfaringer fra skolerne

Lærere fra grundskolerne og Syddansk Erhvervsskole valgte at samarbejde om danskfaget og andre grundfag (matematik, fysik og samfundsfag) knyttet til bygning af en familiebolig. Der blev indledningsvis også taget kontakt til en ejendomsmægler og en arkitekt, der senere skulle komme og holde korte oplæg om fx at skrive en salgsopstilling og andet salgsmateriale. Projektet varede i en uge. To dage i forløbet skulle en lærer fra Syddansk Erhvervsskole komme på besøg for at give sparring, stille kritiske spørgsmål og hjælpe til med praktiske udfordringer.

Formålet med projektet var at træne eleverne i at arbejde med danskfaget og andre grundfag (matematik, fysik og samfundsfag) på en ny og virkelighedsnær måde for at styrke elevernes forståelse for, hvorfor grundfagene er vigtige. I sammenhængen skulle de få erfaringer med at koble teori med praksis og dermed arbejde "fysisk" med deres viden.

Et mål var fx, at eleverne skulle arbejde med genren "salg" og derfor lave en salgsopstilling. Derudover skulle eleverne træne deres præsentationskompetencer og gennem projektet arbejde med forskellige formidlingsformer såsom video, skriftlige leverancer og interviews.

Eksempler på elevaktiviteter

Forberedelse af eleverne: Inden projektet blev eleverne præsenteret for opgaven. De blev derudover bedt om at vurdere sig selv i forhold til en typologi for roller i teamsamarbejde. Ud fra elevernes og lærernes vurdering blev eleverne efterfølgende sammensat i grupper og fik tildelt den case, de skulle arbejde med. Hver dag fik eleverne i grupperne en rolle i gruppen. Fx kunne det være, at de skulle være leder i gruppen, eller researcher mv.

Værkstedsopgaver til eleverne: Opgaverne knyttede for det første an til at bruge dansk i udarbejdelsen af salgsmaterialer. For det andet til at udarbejde en model af en familiebolig, som det skriftlige salgsmateriale skulle målrettes. Eleverne fik stillet et værksted og materialer til rådighed. Det var op til dem at fordele opgaverne imellem sig, så nogle byggede, mens andre skrev og tegnede. To gange i løbet af ugen fik eleverne besøg af en lærer fra Syddansk Erhvervsskole, der gav dem sparring og rådgivning.

Opfølgning på værkstedsbesøg: Elevernes dansksprogede salgsmaterialer og modellen blev præsenteret på en dag, hvor hele skolen kom og så, hvad de havde lavet, og hvor grupperne på skift skulle give en mundtlig præsentation af deres designs og tanker bag.

Konkret skulle alle elever i grupper bygge en model af et hus til en familie. Huset skulle være 64 M² med køkken og bad. Grupperne havde forskellige cases med familietyper – herunder familier med flere børn end rum, familier med handicappede familiemedlemmer etc. Disse cases fungerede som benspænd i forløbet.

En ejendomsmægler kom på besøg for at fortælle om, hvordan man skriver en salgsopstilling, og hvad man skal være opmærksom på i den genre. Som en del af opgaven skulle eleverne lave research på internettet, videodagbøger, skrive en salgsopstilling og overveje, hvordan de kunne præsentere deres produkt til forskellige målgrupper.

En særlig elevgruppe fik tildelt rollen som "journalistgruppe". Gruppen skulle lave interviews på og udenfor skolen for at udarbejde en sammenklippet video, der præsenterede projektet og elevernes arbejde, herunder hvad folk på gaden tror, at praksisfaglighed er.

Grundskolelærerne og erhvervsskolelærerne havde planlagt undervisningen sammen og udarbejdede en projektoversigt og opgaver i form af cases.

Eleverne oplevede projektet som lærerigt. De kunne godt lide at kombinere det fagfaglige med det praktiske. Eleverne så det som en fordel at skulle arbejde med dansk og andre grundfag samtidig for at løse opgaverne. Alle eleverne havde forskellige kompetencer indenfor forskellige fag, og de oplevede, at de kunne lære en masse af hinanden. Flere af eleverne fortalte, at de havde fået meget ud af at fremlægge deres projekt flere gange og til forskellige målgrupper. De oplevede, at det blev nemmere hver gang.

Projektet blev evalueret med eleverne i klasserne, og af lærere og ledere fra grundskolerne og Syd-dansk Erhvervsskole. Flere af lærerne oplevede, at de var overflødige i undervisningen, fordi eleverne selv arbejdede i grupper med deres projekter. Lærerne blev mere vejledere og hjælpere end undervisere.

Flere af eleverne udtrykte, at de var stolte af deres model, salgsmateriale og selve præsentationen. Lærerne oplevede, at eleverne hurtigt fik et stort ejerskab til projektet.

Tegn på praksisfaglighed hos eleverne

Eleverne formåede at forbinde en introduktion til anvendelse af det danske sprog i en "salgsgenre" med udarbejdelse af en fysisk model af en familiebolig.

Alle eleverne fik produceret en dansksproget salgsoptilling – herunder med beskrivelse af arkitektoniske perspektiver. Derudover udarbejdede eleverne en plantegning og en 1:100 model af deres hus. Flere af eleverne måtte lave om i deres designs og lave nye beregninger og sproglige formuleringer på grund af fejl. Det blev ikke oplevet som frustrerende, og eleverne kunne hurtigt finde ud af, hvor der var fejl, fordi de arbejdede med en model i kombination med skriftlige salgsmaterialer.

Praksisfaglig refleksionsmodel

Praksisfaglighed i og på tværs af fagene er elevernes kompetence til at koble "Teori og fag" med "Krop og erfaring" i udførelsen og udarbejdelsen af "Handlinger og produkter" så tæt på en praksis som muligt. Koblingen er illustreret i modellen.

Praksisfaglig refleksionsmodel

Elevernes praksisfaglighed

Eleverne kan være dygtige til at udføre handlinger og lave produkter, arbejde med fagenes teori eller bringe deres krop og erfaring i spil i forskellige sammenhænge. Alle tre dele skal eleverne mestre for at udtrykke praksisfaglighed. Den praksisfaglige koblingskompetence udtrykkes stærkest, når eleverne kan binde de tre dele sammen.

For at vurdere elevernes praksisfaglighed kan du fx overveje:

- Kan eleverne *se* ► *udtrykke* ► *vurdere*, hvordan de bør anvende deres fag, teoretiske viden, krop og erfaring i udførelsen af egne handlinger og udarbejdelse af produkter?
- Kan eleverne *genkende* ► *udtrykke* ► *vurdere* fag, teori, hånddelag og arbejdsprocesser, der kommer til udtryk i egne og andres produkter og handlinger?
- Kan eleverne *genkalde* ► *udtrykke* ► *anvende* deres kropslige erfaringer fra udførelsen af handlinger og udarbejdelse af produkter til at forstå og vurdere fagenes teorier?

Praksisfaglighed i undervisningen

For at styrke elevernes praksisfaglighed skal undervisningen tilstræbe praksisnærhed, relevans og kropslig erkendelse gennem iscenesættelse af læringsrummet. Fx:

- *Udenfor skolen:* Udførelse af autentiske handlinger og udarbejdelse af produkter i en praksis/arbejdsplads koblet med refleksion over teori, fag og erfaring
- *I skolen:* Læringsituationer, der knytter an til noget autentisk for eleverne, og hvor eleverne gennem udførelse af handlinger og udarbejdelse af produkter skaber en relation til erfaringer, fag og teori
- *I og udenfor skolen:* Læringsituationer, der aktivt skaber sanseindtryk/erfaringer og lægger op til refleksion med ét eller flere fags begreber og bearbejdning med et eller flere fags metoder

Undervisningen kan med fordel tilrettelægges som et eksperimentarium med plads til forskellige måder at lære på og rum til at øve sig gennem gentagelse. Med afsæt i modellen kan du i forberedelsen af undervisningen fx overveje:

- Hvordan bliver undervisningen autentisk for eleverne?
- Hvilke handlinger skal eleverne øve sig i at udføre, når de laver produkter?
- Hvordan bringes elevernes krop og erfaring i spil?
- Hvilke teorier og fag skal eleverne øve sig i at genkende og anvende?
- Hvordan skal eleverne øve sig i at koble praksisfaglighedens tre dele?

Praksisfaglighed i skolen – det samlede inspirationsmateriale

Vidensopsamling

Forsknings- og praksisbaseret viden, der bidrager til definition af begrebet praksisfaglighed og udgør grundlaget for udledningen af den praksisfaglige refleksionsmodel.

Fagcases om praksisfaglighed i fagene

Otte fagcases om praksisfaglighed i fagene og tværfagligt. En fagcase formidler erfaringer med afprøvning af praksisfaglige undervisningsforløb i konkrete samarbejder mellem grund- og erhvervsskoler. En fagcase præsenterer også den fremgangsmåde til at arbejde med praksisfaglighed i fagene, som er udledt gennem afprøvningen, og endelig indeholder en fagcase introduktion til den praksisfaglige refleksionsmodel.

Der er udarbejdet fagcases om:

- Matematik
- Dansk
- Naturfag
- Fremmedsprog
- Håndværk og design
- Tværfagligt projektorløb
- Projekt opgaven i 9. klasse
- OSO i 10. klasse

Videoer med leder- og lærererfaringer om praksisfaglighed i fagene

Til hver af de otte fagcases er der udarbejdet to videoer med supplerende erfaringsopsamling. Her fortæller ledere, lærere og elever fra grund- og erhvervsskoler om deres konkrete erfaringer med afprøvning af undervisningsforløb med praksisfaglighed i fagene og tværfagligt.

Vejledning til ledere og lærere

Vejledningen fokuserer på tre centrale temaer:

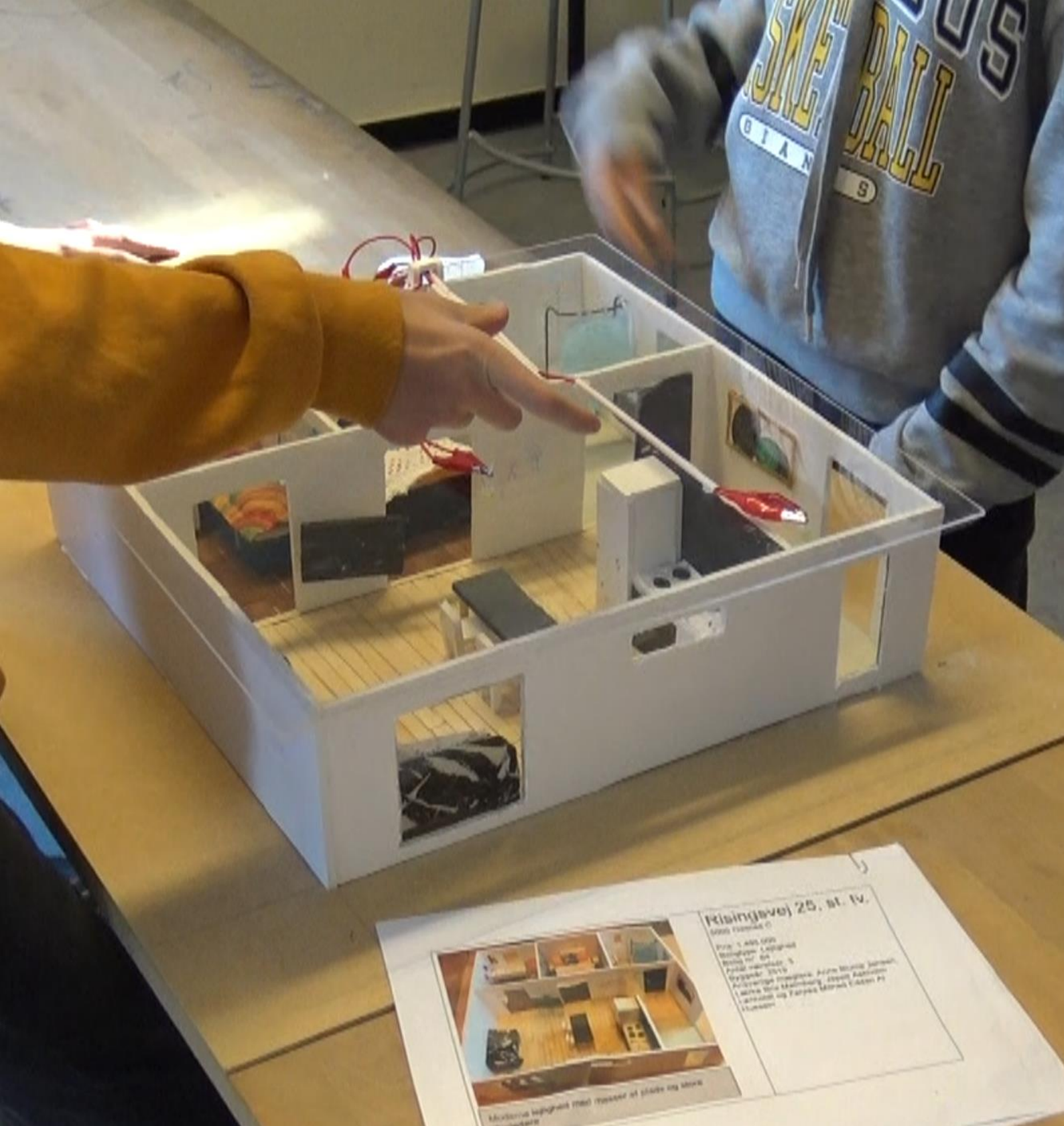
- Hvorfor er der fokus på praksisfaglighed?
- Hvad er praksisfaglighed?
- Hvordan kan ledere og lærere arbejde med praksisfaglighed i fagene og tværfagligt?

Det er en vejledning til at komme godt i gang, få et fælles sprog om praksisfaglighed, organisering af arbejdet og evaluering samt det at spotte tegn på praksisfaglighed hos eleverne.

Inspirationsmaterialet på EMU.dk

Det samlede inspirationsmateriale er tilgængeligt på Danmarks Læringsportal EMU.dk. Her findes også et link til en digital læringsplatform, hvor det samlede inspirationsmateriale er bygget ind i en modulstruktur.

Kibingavej 25, st. IV.
5000 Farsø
Pris: 1.495.000
Boligtype: Lejlighed
Byg nr.: 05
Påbyr: 1000 kr.
Præmie: 3516
Præmierige medlems: Ager Mølle Jensen,
Larsen & Malmberg, Jesper Andersen,
Larsen & Malmberg, Jesper Andersen,
Larsen & Malmberg, Jesper Andersen

